A csepeli kezdeményezők

„Mennyit kaptatok a felhívásért?"

2. Amikor először találkoztam Horváth Józsefféel, a Béke brigád vezetőjével, nem volt valami fényes hangulatban. Úgy gondoltam, kedvetlensége nekem szól, hiszen az elmúlt hónapokban szinte hét nem telt el anélkül, hogy ne kereste volna meg újságíró, fotóriporter, filmhíradó, televízió, rádió. S nemcsak magyarok, szép számmal akadtak külföldiek is. Horváth a népszerű, a gyakran emlegetett emberek közé került.

Szóvá is teszem, amire gondolok, de ő a fejét rázza:

— Nem olyan egyértelmű az a népszerűség. Sok a sandaság a figyelemben.

Meglep, nem értem a kijelentést, de hát az ismerkedés első pillanatai nem alkalmasak rá, hogy ezt tisztázzuk. A szereldében állunk, nem messze az éppen elkészült egyik peremesztergától. A gépet vagy nyolcan-tízen veszik körül. Már él, már mozog. Harmincöt műveletet végez el szépen, sorjában. Teljesen automatikus. És nagyon szép.

Hogy miért nem egyértelmű a népszerűség, illetve, hogy mit is ért ezen Horváth József, azt néhány nap múlva, egy másik beszélgetés alkalmával értettem meg. Amikor Horváth arról mesélt, hogy meghívták az egyik népfrontklubba, tapasztalatcserére, brigádvezetőkkel, és ott hogy járt.

A fogadtatás ünnepélyes. Horváth feszeng:

— Nem vagyok én filmsztár, vagy egyetemi tanár, hogy így fogadjanak. Kinyilatkoztatást se várjanak tőlem. Ugyanolyan melós vagyok, mint azok, akik itt ülnek az asztaloknál.

A fogadóbizottság tagjai csak somolyognak, összesúgnak:

— Milyen szerény!

Aztán leültetik az elnökségi asztalhoz, valaki feláll és ünnepélyes hangon rákezdi:

— Sok szeretettel köszöntöm körünkben Horváth József elvtársat, az immár úgyszólván világhírű Béke szocialista brigád vezetőjét, aki rengeteg elfoglaltsága mellett időt szakított, hogy eleget tegyen meghívásunknak, és eljött közénk. Mint tudják az elvtársak, Horváth elvtárs annak a nagyszerű brigádnak a vezetője... — és így tovább a végkimerülésig, mondja a közhelyeket a szónok.

Horváth ideges, rosszkedvű:

— Mi az, hogy úgyszólván világhírű? És mi az a rengeteg elfoglaltság? Hát minek néznek itt engem; vezérigazgatónak, vagy miniszternek? Mire jó ez az egész? Erre lett volna jó a versenyfelhívás?

De aztán megnyugtatja magát. Van rá ideje, a szónok — úgy látszik — kisajátítja magának az egész délutánt.

— Világos, hogy nem erre volt jó. A lényeg, hogy megy a verseny. — De már keserű a szája.

Aztán kínos csönd. A szónok befejezte, felszólítja a hallgatóságot, hogy tessék, elvtársak, lehet kérdezni. Csönd. Végre felemelkedik valaki. Megkérdezi: mi is volt a vállalás? Horváth röviden összefoglalja.

Aztán megint csönd. Leghátul újra feláll valaki. Horváth már éppen szólni akar, hogy minek felállni, de még mielőtt szóhoz jutna, a hosszú hajú legény megkérdezi:

— Azt meséld el nekünk, hogy kisúgott, és hogy menynyit kaptatok a felhívásért? Mert az biztos, hogy nem magatoktól, és nem ingyen csináltátok.

A teremben döbbent csönd. Csak az iménti szónok alatt reccsen a szék. A feje bordó színt ölt. Horváth viszont nem jön zavarba. Hallotta ő már ezt a szöveget a saját üzemében is. Meg aztán inkább ezt a fajta arrogáns őszinteséget viseli el, mint a kincstári lelkesedést. Meg jobb is, hogy megkérdezte valaki. Legalább elmondhatja az igazat.

— Elmondtam neki, úgy, ahogy történt — meséli most már vidáman Horváth. — Közben kimentem az elnökségi asztal mögül, leültem közéjük és úgy szövegeltem. Elmondtam, hogy a negyven sugárfúró már kiment, és mert volt alkatrész, ahogy kellett, meg volt akarat is, hát csináltunk még tizenhármat terven felül. Aztán meséltem a peremesztegáról. Arról, hogy valóban csodálatos masinák. És, hogy tavaly augusztusban kezdtem őket szerelni. Klasszul összebarátkoztunk. Politizáltunk is egy kicsit, szóval végül nagyon jól sikerült az egész...

Egy dologról azonban nem beszélt Horváth József azon a délutánon. Nem beszélt arról, hogy milyen áldozatot is kívánt és kíván ennek a rendkívüli vállalásnak a teljesítése tőle és munkatársaitól?

Talán azért nem, mert azt mondják: nem is olyan nagy ügy. Szerintük a dorogi bányászok, akik július elején hirdették meg az egymillió tonnás mozgalmat és néhány tízezer tonna szénnel többet küldtek a felszínre, mint azt bárki is elvárhatná tőlük, nagyobb áldozatot hoztak, mint ők. Bár ha azokat a bányászokat kérdezi az ember, akkor nem mondják, hogy áldozat, amit csináltak.

Ők sem mondják...

G. I.

A Nagy Október tiszteletére

Ifjúsági rendezvények a járásban

A KISZ szegedi járási bizottsága a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója tiszteletére változatos programot állított össze. A járás fiataljai a munka, a kultúra, a sport különböző területein találkoznak. Október 15-én Balástyán, az Alkotmány Termelőszövetkezetben *járási szántóversenyt* rendeznek, melyre 13 termelőszövetkezet és 6 szakszövetkezet 52 fiatal traktorosa jelentkezett. A járási KISZ-bizottság ez alkalomból vándorserleget alapított. Október 16-án a bordányi művelődési házban tartják a *Győzelem* címmel meghirdetett *járási versmondó versenyt*. A résztvevők Majakovszkij Beszélgetés Lenin elvtárssal című verse mellett egy szabadon választott költeménnyel is pódiumra lépnek. Október 23. és 30. között bonyolítják le a *November 7. Kupa sportversenyeit*. A fiúk kispályás labdarúgásban, a lányok kézilabdában mérik össze ügyességüket. Október 30-án *a járás ifjúsági klubjainak vezetői egész napos továbbképzésen vesznek részt*, melynek keretében találkoznak Tóth Béla íróval, módszertani klubfoglalkozást tekintenek meg, részt vesznek Dinnyés József pol-beaténekes műsorán.

A KISZ járási bizottsága november 6-án Tiszaszigeten, 200 ifjúkommunista részvételével *egész napos politikai, kulturális és sportprogramot* szervez. Lesz ifjúsági nagygyűlés, kulturális műsor, emlékfaültetés, ekkor bonyolítják le a November 7. Kupa döntőit is.

Egy paprikakutató emlékére

Dr. Benedek László híres paprikakutató 1901-ben született Szegeden. Egyetemi tanulmányainak befejezése után 1927-ben lépett a mezőgazdasági kutatás szolgálatába, s 1949-ben bízták meg a szegedi Paprikakísérleti Intézet megszervezésével és vezetésével. Nyugdíjazása után is dolgozott szakértőként az intézet jogutódjánál, egészen 1977. október 3-án bekövetkezett haláláig.

Br. Benedek László a mezőgazdaság kiváló dolgozója, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa, a fűszerpaprika minősítésére egyszerű, gyors és pontos vizsgálati módszereket dolgozott ki. Az általa előállított szegedi F—03-as csípős fűszerpaprika-fajta festéktartalma több, minden ma is ismert fajtáénál. A neves paprikakutató célratörő élete, munkája példamutató.

Bolondos a stúdióban

Elözönlötte Tápé jelen korunk „világot jelentő deszkáját", a televízió legnagyobb stúdióját. Sok műsor indult el eddig innen emberek ezreinek emlékezetébe, vagy a teljes feledésbe, nem tudni, ez a mostani merre veszi az útját. Lehet, hogy a varjú sem károg utána, ha bemutatják a pávás vetélkedő újabb fordulójában, de az biztos, énekeseknek, táncosoknak, gyékényszövőknek és -sodróknak legalább anynyit ért, mint a stúdióbeli népeknek. Kamerák emberétől a tyúkbél-kábelek húzogatójáig, berendezőktől a rendezőkig mindenki jól megnézte, mire valók az átalfák, a dömbölő borda, hogyan hámiznak, selymöznek, miként sodrik az ijant, megtanulták a bolondos fintorát, meg azt is, hogyan kell levágni a farkát. A kihágás, a befűzés mind érdekelte őket. Volt, aki mondta is: ki tudja, látok-e még ilyet?

A bolondos négyrőfös gyékényszőnyeget jelent, egy ember nem tud két méterre nyújtózkodni, ezért ülnek bele ketten. Aki nem látott még valóságban, sajnálhatja, évek óta nem csinálják már. Molnár Józsi bácsi föladogatta szépen a hozzá való szerszámokat a teherautóra, leült egy kis gyalogszékre gondolkodni, maradt-e ki valami, és szépen csöndben meghalt. Menni kellene az egész csoportnak a temetésre, de nem lehet, a stúdió nagy úr. Két embernek a foga úgy fáj, apasztani kell az arcát, hogy a képernyőre ráférjen, az egyik táncos pedig azt várja csak, kemény próbák után vegyék föl végre Ács György táncát, hadd feküdjön utána a kés alá, — hej-hopp! — mert tovább várni nem lehet.

Tóth István és Terhes Györgyné ugrik be kétnapos szereplésre, hogy induláskor nem tudják még, mi vár rájuk. A legnehezebb jutott nekik, végig kell szőniük a bolondost, hagyományos módon, földön kuporogva. A sok próba, az ismételgetés őket is eléri. A paráholásnak, a gyékényszentelésnek nagy az előszele, nagyon várják a tévések akkor is, ha a falucsúfoló szatyorszentelésről nem tudnak. Kitalálja valaki, indítson az egyik kamera a lavór vízről, nyúljon bele egyszerre Mariska néni és Pista is, locsolják szét a vizet a kifeszített ijanon. Elpróbálják háromszor, megismétlik hatszor, végre véletlenül sikerül. Az első próbáláskor mindkettő olyan szépen csinálja, hogy öröm nézni, de egyikük aztán sehogy nem érti, minek kell megint vizezni, ha már csurom víz az egész. Nem is csinálja, csak belenyúl a vízbe, ha annyira akarják. Ezt még jobban tudhatják a föntiek, de abba ne nagyon beszéljenek bele, mennyi víz kell a gyékénynek. Utolsóra méregből még egyszer megcsinálja, szépen.

A lent és a fönt végig érthetetlen maradt a tápaiaknak. Ők dolgoznak, ahogy csak tudnak, illetve sokkal jobban is tudnának, hiszen mire hozzákészülődnek a pestiek, már elkészül az őrcsizma is, a szatyor füle is, a nagymónár nevű szatyor is bekötődik, ki is kell bontani, de hogy ebbe belekiabál mindig valaki, hogy most így, most úgy, most ismételjük, most pedig bocsánatot kér.nk, mert mi tévedtünk, ezt sehogy se értik. Fél órája áll már a csoport, be-belép a köszöntő első szakaszával, aztán mehet vissza. Hiába méri csak gyűszűvel a bort Molnár János, próba alatt elfogy a két liter. Mivel kínál, ha igazi fölvétel lesz? Mit csinálnak azok ott fönt, hogy ilyen hiábavalóságokkal megy el az idő?

Kilenc képernyő adja eléjük itt fönn az „elefántcsonttoronyban" a képet, a három, négy vagy öt kamera valóban szépen megkomponált képeit kell úgy összereszteniök, hogy később vágni már ne kelljen. Mindenkinek van külön ötlete, mindet megpróbálják, míg egyszer aztán kimondják: fölvétel lesz, tessék vigyázni.

Mikrofonláz, kameraláz? El nem hittem volna, hogy ez a sok ember tud természetes lenni olyan teremben, ahol a gyertyafényt is sok ezer watt játssza, mint amilyen természetes mozdulattal szeli le otton a sarokpadon ülve a kenyeret. Legalább nyolcszor megköszöntik józsefi minőségében Tóth Pistát, viseli türelemmel, és mire szalagra kerül a képe, olyan áhitat ül rajta, mintha valóban az ő köszöntésére jöttek volna össze. Pedig a legnagyobb veszedelem most fenyeget. Amíg ezt a fölvételt előkészítik, takarítják a stúdió másik felét. A seprűs asszony azt a gyékényt mind szétszórt szemétnek nézi, és gyömöszöli be a kosárba megátalkodott igyekezettel. Állj az egész! — kiált be valaki, és most a föntiek nem tudják elképzelni, mi történhetett idelent.

Váratlanul jön elő a képernyőről öreg Ács György és Mári néni — rég meghaltak már —, rá is mondja mindenki, de megváltoztak. A jelenet rövid meséje annyi, hogy tovább él a hagyomány, amit valaha a népművészet mestere táncolt, fiatalok és gyerekek egyformán próbálgatják. Csakhogy lassú géppel vették föl annak idején, és most másfajta szerkezeten vetítik. A méltósággal eljárt régi tánc a mi világunkban kapkodó és gyors lesz, más megoldás nincs, ennek a ritmusát legalább meg kell közelíteni az élő változatban is. Mégiscsak igazat beszélnek az okos emberek, a technika fejlődése következtében fölgyorsul az idő.

Másba is beleszól a technika. Török Szilveszter letette a nagyesküt, hogy hites feleségét meg nem veri, úgy bánik vele, ahogy rendes ember élete tisztességes párjával bánhat, ódoricsolás örve alatt most mégis végigveri jó hosszúsággal legalább ötször: nem így volt, mögint eltévesztöttem — és kezdi elölről. Az is lehet, a sok szoknyát ilyen verések ellen találták föl.

Úgy tűnik, hajszálpontos munkát végeznek a kilenc képernyő előtt ülő emberek, mire kép és hang hetvenhét szerkentyűn átbújva rátalál a mágneses szalagra, abban hiba nem lehet. Jó társakra akadtak a tápaiakban, ők se vétenének, ha megfizetnék, akkor se. A kamerás ember elve, ha egy kukacos szakértő látja, kivetnivalót az se találjon benne, a tápai elmélet fölött pedig teljes népi ellenőrzés szavatol: nem lehet ezt rosszul csinálni, emberek, mert Tápén is megnézik. Úgy megszövik a bolondost, nyoszolya helyett odakínálhatnák akármelyik menyecskének.

Két nap alatt a tévé népe gyakorolta a sodrást és a szövést — Farkas, Farkas, ezt magának sokáig kell még tanulni! —, és Tápé visszaadta a kölcsönt: ahogy velük újra meg újra próbáltatták a műsort, visszafejtették ők is, meg a kezére is ráütöttek annak, aki nem jól csinálta. Már csak arra kíváncsiak, a magasságos zsüri kinek a kezére üt rá. Kieséses vetélkedő lesz, az elsők november elején kezdenek, itt pedig minden baleset előfordulhat. Annyi biztos, aki az ujjával izzadásig járta, nem gondolhatott rá, hogy a kórházi beutaló már a zsebben van. Kedves doktor urak, vegyék figyelembe, hogy egy másik beutaló a stúdióba szólt, bolondosra.

Horváth Dezső

Tudományos minősítések

A Magyar Tudomány, az MTA Értesítője hét-nyolc, illetve kilencedik számában közzétette az ez év áprilisában, illetve júniusában új doktori és kandidátusi tudományos fokozatot szerzett tudósok névsorát.

A Tudományos Minősítő Bizottság a szegedi tudósok közül *Kristó Gyulát* A feudális széttagolódás Magyarországon c. disszertációja alapján a *történelemtudományok doktorává; Szántó Ferencet* Strukturált szuszpenziók ülepedési és reológiai tulajdonságai, különös tekintettel az agyagásványokra című disszertációja alapján a *kémiai tudományok doktorává* nyilvánította.

A Tudományos Minősítő Bizottság *Bálint Gábort* Adatok a kísérletes ricin mérgezés toxikológiájának néhány kérdéséhez című disszertációja alapján az *orvostudományok kandidátusává; Dobozy Attilát* A lymphocyta funkciót vizsgáló módszerek alkalmazása a bőrgyógyászatban című disszertációja alapján az *orvostudományok kandidátusává; Duda Ernő Györgyöt* Sindbis vírus fehérjének szintézise BHK sejtekben című disszertációja alapján a *biológiai tudományok kandidátusává; Göndös Györgyöt* Aliciklusos 1,3-difunkciós vegyületek szintézise és szterekémiai vizsgálata című disszertációja alapján a *kémiai tudományok kandidátusává; Horváth Gábort* Gráeumos és gránum nélküli kloroplaszt kialakulása zöldülő kukoricalevelekben című disszertációja alapján a *biológiai tudományok kandidátusává; Lakosné Láng Kornéliát* Intramolekuláris katalízis tanulmányozása 5, 6, 7, és 8 tagú aliciklusos vegyületek N—O acilvándorlási, észterhidrolízis és észteracetolízis reakciói című disszertációja alapján a *kémiai tudományok kandidátusává; Lehoczky Endrét* A fotoszintetikus pigmensek spektrális formái és az elektrongerjesztési energia átadásának mechanizmusa pigmen-detergens micelláris modellben című disszertációja alapján a *biológiai tudományok kandidátusává; Maliga Pált* Bromodeoxyuridin és streptomycin rezisztens dohánymutánsok előállítása haploid szövettenyészetben és alapvető tulajdonságaik című disszertációja alapján a *biológiai tudományok kandidátusává; Ruszoly Józsefet* A választási bíráskodás története Magyarországon című disszertációja alapján az *állam- és jogtudományok kandidátusává; Simon Lajost* A kémiai szerkezet és a fiziko-kémiai sajátságok szerepe izokinolin származékok farmakológiai hatásában című disszertációja alapján a *gyógyszerészeti tudományok kandidátusává; Szelesi Zoltánt* Szeged képzőművészete című disszertációja alapján a *művészettörténeti tudományok kandidátusává; Török Attilát* A receptor-neuron ingerületi folyamatának matematikai analízise című disszertációja alapján a *biológiai tudományok kandidátusává; Veszprémi Lászlót* Az értékelés és osztályozás korszerűsítésének kérdései című disszertációja alapján a *neveléstudományok kandidátusává* nyilvánította.

Árpád-kori templomfeltárás

Borsod megyének a tornai-fennsíkon települt községeiben, Tornaszentjakabon az Országos Műemléki Felügyelőség megkezdte az Árpád-kori katolikus templom műemléki feltárását és helyreállítását. A korábbi tatarozás során felkerült vakolat leverésekor találtak rá a templom szentélyében három, eddig „befalazott" félköríves, faragottablak-keretre. A vizsgálatok megállapítása szerint az ablakokat a 12. században alakították ki. Ez egyben a templom eddig vitatott építési idejét is tisztázta.

Malom-múzeum

Felújították az ország egyik legrégibb ipari műemlékét: a túristvándi vízimalmot. A XVIII. század végi építmény elkorhadt fa- és acéllemezeit kicserélik, s a malom melletti régi épületben malomipari múzeumot rendeznek be. (MTI)

Új típusú bojler

Új típusú, 80 és 120 literes, a korábbiaknál hosszabb élettartamú villanybojlerek sozatgyártását kezdték meg a Hajdú-ági Iparművekben. A készülék a vizet 90 fokra melegíti fel, ezt követően a hőmérséklet-szabályozó önműködően kikapcsolja a fűtést, s a polyuretán hőszigetelés hosszú időre megakadályozza a lehűlést.